

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, 14 listopada 2018 r.

DLPK-V-454-187/18 19

dot. DP-WLM-0231-142/2017/KB

18 1113 - 00266

Pani
Renata Szczęch
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Dear Ms. Minister,

W odpowiedzi na pismo z dnia 24 października 2018 r., dotyczące uzgodnień międzyresortowych projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wykonywania niektórych uprawnień przez funkcjonariuszy Straży Granicznej uprzejmie informuję, co następuje.

1. Wątpliwości budzi § 10 ust. 1 pkt 3 projektowanego rozporządzenia. Przepis ten stanowi, że po dokonaniu zatrzymania osoby funkcjonariusz Straży Granicznej niezwłocznie zawiadamia o zatrzymaniu z powodu popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, właściwego miejscowo prokuratora lub prokuratora, którzy zarządził zatrzymanie. Zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 6 obecnie obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 września 2014 r. w sprawie wykonywania niektórych uprawnień przez funkcjonariuszy Straży Granicznej (Dz. U. poz. 1297) po dokonaniu zatrzymania funkcjonariusz niezwłocznie powiadamia właściwego miejscowo prokuratora o zatrzymaniu osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa, przestępstwa skarbowego, wykroczenia skarbowego. W uzasadnieniu projektu nie wskazano, dlaczego projektowaną regulacją nie zostały objęte przypadki zatrzymania z powodu popełnienia wykroczenia skarbowego. Zgodnie z art. 113 § 1 ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1958, dalej: „k.k.s.”) w postępowaniu w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego, jeżeli przepisy

niniejszego kodeksu nie stanowią inaczej. Zakres przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, dalej: „k.p.k.”), które nie znajdują zastosowania w postępowaniu w sprawach o wykroczenia skarbowe, został określony w art. 113 § 3 k.k.s., wskazującym m.in. przepisy dotyczące środków zapobiegawczych (art. 249 – 277 k.p.k.), poszukiwania oskarżonego (art. 278 k.p.k.) oraz listu gończego (art. 279-280 k.p.k.). Nie wyklucza się jednak możliwości stosowania w tych sprawach innych środków przymusu procesowego, jak zatrzymanie osoby podejrzanej albo podejrzanego (art. 244 § 1 k.p.k. i art. 247 § 1 k.p.k.). W konsekwencji, również w przypadku zatrzymania z powodu popełnienia wykroczenia skarbowego o zatrzymaniu winno się niezwłocznie zawiadomić prokuratora. Należy także rozważyć użycie w projektowanym przepisie w miejsce sformułowania „z powodu popełnienia”, sformułowania „z powodu podejrzenia popełnienia”, skoro przepisy art. 244 k.p.k. i art. 247 k.p.k. dotyczą osoby podejrzanej i podejrzanego.

2. Krytycznie należy odnieść się również do § 10 ust. 2 pkt 2 projektowanego rozporządzenia. W przepisie tym wskazano, że po dokonaniu zatrzymania nieletniego funkcjonariusz niezwłocznie zawiadamia rodziców albo opiekuna nieletniego o zatrzymaniu oraz o prawach przysługujących nieletniemu w związku z zatrzymaniem. Należy wskazać, że zgodnie z analogiczną regulacją zawartą w art. 32g § 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969, dalej: „u.p.n.”) Policja niezwłocznie zawiadamia rodziców albo opiekuna nieletniego o zatrzymaniu. Zawiadomienie przekazywane rodzicom albo opiekunowi nieletniego powinno zawierać informacje, o których mowa w art. 32g § 3 u.p.n., w tym dotyczące przyczyn zatrzymania. Należy zatem postulować, aby zawiadomienie rodziców albo opiekuna zatrzymanego nieletniego, o którym mowa w projektowanym § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia, zawierało, poza wskazanymi w projektowanym przepisie informacjami, także informację o przyczynach zatrzymania, tym bardziej, że została ona uwzględniona w protokole zatrzymania nieletniego, stanowiącym załącznik nr 2 do projektu.

3. Należy ponadto rozważyć uzupełnienie § 10 ust. 2 projektowanego rozporządzenia o odpowiednik przepisu zawartego w § 10 ust. 1 pkt 5 projektu, dotyczącego podjęcia przez funkcjonariusza czynności mających na celu realizację uprawnień zatrzymanego nieletniego.

4. Wątpliwości może także budzić § 12 ust. 4 projektowanego rozporządzenia. Z usytuowania i brzmienia tego przepisu wynika bowiem, że określa on podstawy oraz przesłanki umieszczenia nieletniego w policyjnej izbie dziecka. Tymczasem podstawa ta

określona jest w art. 32g § 1 u.p.n., zgodnie z którym jeżeli jest to konieczne ze względu na okoliczności sprawy, Policja może zatrzymać, a następnie umieścić w policyjnej izbie dziecka nieletniego, co do którego istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełnił czyn karalny, a zachodzi uzasadniona obawa ukrycia się nieletniego lub zatarcia śladów tego czynu, albo gdy nie można ustalić tożsamości nieletniego (uprawnienie takie, w oparciu o art. 32g. § 2 u.p.n., przysługuje również funkcjonariuszom Straży Granicznej). Projektowany przepis stanowi zatem częściowe powtórzenie normy ustawowej.

5. Zastrzeżenia budzi ponadto pominięcie w załączniku nr 1 do projektowanego rozporządzenia określającym wzór protokołu zatrzymania osoby obowiązku umieszczenia informacji o wykorzystaniu lub użyciu środków przymusu bezpośredniego i broni palnej. Podkreślenia wymaga, iż zamieszczenie takiej informacji w treści protokołu zatrzymania wymagane jest regulacją obecnie obowiązującego rozporządzenia. Nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem projektodawcy, iż dotychczasowa praktyka pokazała, że jest to czynność zbędna ze względu na to, że ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1834) nakłada obowiązek dokumentowania w notatce lub notatniku służbowym funkcjonariusza Straży Granicznej użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej (vide: uzasadnienie projektu). W opinii Ministra Sprawiedliwości rezygnacja z zamieszczenia w protokole zatrzymania osoby informacji o użyciu i wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego i broni palnej wydaje się nie pozostawać w zgodności z międzynarodowymi standardami ochrony praw człowieka, a w szczególności z postanowieniami Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Należy zauważyć, że Europejski Trybunał Praw Człowieka, rozpoznając skargę, w której zarzuca się naruszenie art. 3 Konwencji wobec osoby zatrzymanej, ocenia zazwyczaj protokół zatrzymania jako podstawowy dokument dotyczący okoliczności zatrzymania, mający obrazować jego zasadność, legalność i prawidłowość, zawierający oświadczenia zatrzymanego, którego kopię zatrzymany niezwłocznie otrzymuje. Jeżeli taki dokument nie będzie obejmował wzmianki o zastosowaniu w toku zatrzymania przez funkcjonariusza środków przymusu bezpośredniego lub użycia przez niego broni palnej, nie będzie on stanowił dowodu w postępowaniu przed Trybunałem. Orzecznictwo Trybunału wskazuje natomiast, że w przypadku, gdy Państwo nie jest w stanie przedstawić odpowiedniej dokumentacji co do sposobu traktowania osoby pozbawionej wolności (a więc także zatrzymanego), Trybunał przyjmuje za wiarygodne twierdzenia przedstawione przez skarżącego w tej kwestii.

6. W załączniku nr 2 do projektu w akapicie dotyczącym art. 32g § 6 u.p.n. należy rozważyć wprowadzenie informacji o zawiadomieniu o zatrzymaniu sądu rodzinnego, nie zaś sędziego z sądu rejonowego, albowiem zgodnie z art. 32g § 6 u.p.n. o zatrzymaniu nieletniego zawiadamia się właściwy sąd rodzinny.

z powołaniem
J. K.